Finnwatchin tavoitteet eduskuntavaaleihin 2027

Suosituksia seuraavaan hallitusohjelmaan

Päivitetty 16.10.2026

Finnwatch

Sisältö

1 Ihmisoikeudet yritysten arvoketjuissa ... 4
1.1 Sitovaa ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusvelvoitetta vahvistettava ... 4
1.2 Yritystoiminnan ja arvoketjujen läpinäkyvyyttä lisättävä ... 5
1.3 Yritysvastuujärjestöjen rahoitus turvattava ... 6
1.4 Julkisilla hankinnoilla edistettävä määrätietoisemmin kestävyystavoitteita ... 6
1.5 Pakkotyöasetuksen valuviat korjattava ... 7
1.6 Palkkavarkaus kriminalisoitava ... 7
1.7 Työriiston uhreille tehokkaammin ja nopeammin oikeutta ... 8
1.8 Tilaajavastuusta siirryttävä ketjuvastuuseen ... 8
1.9 Veronumeron käyttöä laajennettava ja perustettava työsuhderekisteri ... 9
1.10 Työsuojeluviranomaisen valtuudet ja resursointi kuntoon ... 9
1.11 Pakkotyöriskiä lisäävät rekrytointimaksut työnantajan maksettavaksi ... 10
1.12 Tuonti Israelin laittomista siirtokunnista lopetettava, Israelille asetettava pakotteita ... 10
2 Veropohjan aukot ... 13
2.1 Yritysveropohjaa vahvistettava ... 13
2.2 Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotusta korjattava ... 16
2.3 Tulonmuuntoon ja palkoista perittävien verojen välttelyyn puututtava myös muilla toimilla ... 17
2.4 Varakkaimpien omistajien verotusta uudistettava ... 18
2.5 Sijoitustuotot tuotava nykyistä kattavammin verotuksen piiriin ... 21
2.6 Päästöohjausta lisättävä verotuksen keinoin ... 23
2.7 Taloudellisten tietojen läpinäkyvyyttä lisättävä ... 24
3 Yritystoiminnan ilmastovaikutukset ... 28
3.1 Kansallisten ja EU-tason ilmastotavoitteiden ja -toimien ohjattava yritysten siirtymää ... 28
3.2 Kulutuksen päästöjen vähentäminen vahvemmin osaksi ilmastopolitiikkaa ... 31
3.3 Ultrapikamuodin haittoihin puututtava päättäväisesti ... 32
3.4 Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää uusia politiikkatoimia ... 34

Kuva: Shutterstock / Tsuguliev

1 IHMISOIKEUDET YRITYSTEN ARVOKETJUISSA

YRITYSTOIMINNASSA ON KUNNIOITETTAVA IHMISOIKEUKSIA KOKO ARVOKETJUSSA. Suomen on kansallisilla sekä EU- ja YK-tason toimenpiteillä varmistettava, että yrityksille saadaan sitovat ihmisoikeuksien kunnioittamista koskevat velvoitteet. Velvoitteiden tulee perustua YK:ssa ja OECD:ssa jo sovittuihin yritysvastuun standardeihin. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen yritystoiminnassa tukee sopimuspohjaista kansainvälistä järjestelmää sekä myös Suomen ja suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

1.1 Sitovaa ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusvelvoitetta vahvistettava

Euroopan unionissa hyväksyttiin vuonna 2024 kunnianhimoinen ja kansainvälisiä standardeja pääpiirteittäin kunnioittava yritysvastuudirektiivi. Vuonna 2025 läpiviedyssä Omnibus I -prosessissa kyseinen direktiivi vesitettiin ennen kuin sitä oli saatu kansallisella tasolla voimaan. EU:ssa vesitetty yritysvastuusääntely tulee korjata vastaamaan kansainvälisiä yritysvastuustandardeja.

- Yritysvastuudirektiivin kansallinen toimeenpano on lykätty heinäkuuhun 2028. Kansallisen toimeenpanon yhteydessä Suomen tulee korjata Omnibus I -prosessissa tehtyjä vesityksiä: Suomen tulee laskea yritysvastuulain soveltamisen alaraja takaisin alkuperäiselle tasolle (1 000 työntekijää, 450 miljoonan euron liikevaihto) ja vahingonkorvausvastuuta koskeviin säännöksiin tulee lisätä niin sanottu pakottava säännös. Pakottava säännös lisäisi oikeusvarmuutta ja tarkoittaisi, että kansallisen yritysvastuulain nojalla nostettuihiin mahdollisiin vahingonkorvauskanteisiin sovelletaan aina

Suomen lakia. Kansallisesti yritysvastuulain soveltamisalaan tulee lisätä Geneven sopimukset sekä YK:n julistus alkuperäiskansojen oikeuksista.

- Suomen tulee yritysvastuudirektiivin uudelleentarkastelun yhteydessä ajaa aktiivisesti direktiivin korjaamista vastaamaan kansainvälisiä yritysvastuustandardeja. Direktiivin henkilöllistä ja materiaalista soveltamisalaa tulee laajentaa ja direktiiviin alunperin sisältyneet ilmastosiirtymäsuunnitelmat tulee palauttaa direktiiviin.
- Suomeen perustetut kestävyyssääntelyn vastuuviranomaiset vastaavat esimerkiksi yritysvastuudirektiivin nojalta säädetyn yritysvastuulain sekä EU:n pakkotyöasetuksen mukaisesta valvonnasta. Viranomaisille on ohjattava riittävät resurssit sekä tehokkaan toimeenpanon varmistamiseksi että yritysten ohjeistamiseksi. Yrityksille tulee tarjota oikea-aikaista ja räätälöity tukea, ohjeistusta ja koulutusta kestävyyssääntelyn velvoitteista. Toimenpiteitä tulee kohdistaa erityisesti pk-yrityksille ja korkean riskin alueilla tai toimialoilla toimiville yrityksille.
- Yritystoiminnan haitallisten vaikutusten uhrien oikeussuojaa tulee vahvistaa uudistamalla lainvalintasääntöjä rajat ylittävissä vahingonkorvaustapauksissa (Rooma II -asetus). Erityisesti tulee varmistaa, että jatkossa ihmisoikeustapauksissa uhri voi valita, sovelletaanko korvausvaateen käsittelyyn sen maan lakia, missä vahinko aiheutui vai sen maan lakia, missä vahingon aiheuttanut teko/huolimattomuus sattui, kuten jo nyt voidaan ympäristövahinkotapauksissa tehdä. Komissio on jo laatinut asiasta selvityksen ja on tekemässä asiasta lisäanalyysiä, mukaanlukien mahdollinen esitys asetuksen uudistamiseksi. Kun esitys annetaan, Suomen tulee ajaa uhrien oikeussuojan vahvistamista.

1.2 Yritystoiminnan ja arvoketjujen läpinäkyvyyttä lisättävä

Yritystoiminnan avoimuutta on viime vuosina pyritty lisäämään uuden yritysvastuuraportointidirektiivin avulla. EU:ssa on kuitenkin edelleen merkittäviä puutteita yritysten arvoketjuja koskevien tietojen saatavuudessa.

- Kestävyysraportointidirektiivin (CSRD) soveltamisalaa tulee laajentaa. Vuonna 2025 direktiivin soveltamisalaa kavennettiin niin sanotun Omnibus I -paketin myötä, jolloin se jäi jopa kapeammaksi kuin kestävyysraportoinnin aiemmassa sääntelyssä (NFR-direktiivi). Soveltamisalaa tulee laajentaa kansallisesti vastaamaan CSRD:n alkuperäistä soveltamisalaa, johon monet yritykset ovat jo ehtineet varautua. Näin raportointivaatimukset kattaisivat kaikki tilinpäätösdirektiivin ja kirjanpitolain mukaiset suuryhtiöt sekä myös pienemmät pörssilistautuneet yritykset.

- Suomen tulee ajaa EU:n tullitietojen laajempaa julkisuutta. EU:ssa, toisin kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa, tullitiedot, jotka lisäisivät toimitusketjujen läpinäkyvyyttä, eivät ole julkisesti saatavilla. Tällaisia tietoja ovat muun muassa tiedot tuotteista vastuussa olevasta tuojasta, myyjästä, ostajasta ja valmistajasta.

1.3 Yritysvastuujärjestöjen rahoitus turvattava

Komission vuonna 2025 käynnistämän niin sanotun Omnibus I -prosessin kautta tehdyt muutokset ovat entisestään siirtämässä yritysten vastuullisuusvalvontaa kansalaisyhteiskunnalle. Järjestöjen yritysvastuutyöhön tarkoitettu julkinen, jo entisestään marginaalisen pieni rahoitus kuitenkin jäädytettiin kokonaan Orpon hallituksen aikana. Tulevan hallituksen tulee palauttaa yritysvastuujärjestöjen julkinen rahoitus.

- Keskeisin järjestöjen yritysvastuutyöhön tarkoitettu rahoitusikkuna on ulkoministeriön myöntämä viestintä- ja globaalikasvatustuki (VGK), josta osa on jyvitetty nimenomaan järjestöjen yritysvastuutyöhön. Orpon hallitus jäädytti kyseisen tuki-instrumentin vuonna 2024. Tulevan hallituksen tulee palauttaa instrumentti ja kaksinkertaistaa sen kautta jaettava rahoitus (2,2 miljoonaa[1] → 4,4 miljoonaa euroa).
- VGK-tuki tulee muokata rakenteeltaan vastaamaan kehitysyhteistyöjärjestöjen ohjelmatukea. Instrumentista tulee jatkossa myöntää järjestöille myös nelivuotista ohjelmarahoitusta. Tämä vähentää niin ministeriöille kuin järjestöille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa ja mahdollistaa pitkäjänteisemmän työn.

1.4 Julkisilla hankinnoilla edistettävä määrätietoisemmin kestävyystavoitteita

Suomessa tehdään julkisia hankintoja vuosittain lähes 40 miljardilla eurolla. Kestävyysnäkökohdat huomioidaan kuitenkin kriteereissä vain murto-osassa kilpailutuksia. Euroopan komissio on sitoutunut uudistamaan hankintadirektiivit kuluvalla kaudellaan. Suomen tulee pyrkiä vaikuttamaan siihen, että direktiivien uudistamisen yhteydessä kestävyysseikkojen huomioimisesta kilpailutuksissa tehdään pakollista.

- Hankintadirektiivin uudistuksen yhteydessä Suomen tulee aktiivisesti ajaa, että ilmastoon, ympäristöön ja ihmisoikeuksiin liittyvien kestävyyskriteerien käyttö tulee pakolliseksi kaikissa direktiivin piiriin kuuluvissa hankinnoissa.

1 Myönnetty rahoitus vuonna 2023, ks. Ulkoministeriö. (27.3.2023). Tukea kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatustyölle Suomessa. https://um.fi/tiedotteet/-/asset_publisher/ued5t2wDmr1C/content/tukea-kansalaisjarjestojen-viestinta-ja-globaalikasvatustyolle-suomessa/35732

- Suomeen tulee perustaa erillinen tai olemassa olevan yhteishankintayksikön sisällä toimiva pysyvä elin sosiaalisesti vastuullisen hankinnan edistämiseen ja uusien vastuullisuuskriteerien pilotoimiseen.

1.5 Pakkotyöasetuksen valuviat korjattava

Euroopan unionissa hyväksyttiin vuonna 2024 asetus pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden kieltämisestä EU:n markkinoilla. Asetukseen jäi kuitenkin keskeisiä valuvikoja, jotka vaikeuttavat sen tavoitteiden saavuttamista. Asetusta säädettäessä mahdollisuus parantaa pakkotyön uhrien pääsyä korjaavien toimenpiteiden piiriin jätettiin käyttämättä. Seuraavalla hallituskaudella asetuksen puutteet tulee korjata.

- Suomen tulee asetuksen uudelleentarkastelun yhteydessä aktiivisesti ajaa todistustaakan jakautumista koskevien säännösten muuttamista. Todistustaakan siitä, ettei tietyn riskituotteen tai korkean riskin alueella tuotetun tuotteen (ml. tuotteet joihin liittyy tunnistettu valtion määräämän pakkotyön riski) valmistuksen yhteydessä ole käytetty pakkotyövoimaa, tulee olla sillä, joka saattaa tai asettaa tuotteen markkinoille, ei viranomaisilla. Asetuksen uudelleentarkastelun yhteydessä tulee myös varmistaa, että viranomaispäätös pakkotyöllä tuotettujen tuotteiden markkinoilleasettamisen kiellosta voidaan kumota vain jos pakkotyön uhreille on tarjottu korjaavia toimenpiteitä.

1.6 Palkkavarkaus kriminalisoitava

Alipalkkaustapauksia on jouduttu Suomessa ajamaan kiskonnantapaisena työsyrjintänä tai ihmiskaupparikoksena. Kyseisten rikosten tunnusmerkistöstä johtuen vain murto-osa alipalkkaustapauksista etenee syyteharkintaan.

Petteri Orpon hallitus on tuonut eduskuntaan esityksen[2], jolla kiskonnantapainen työsyrjintä kumotaan ja korvataan kiskonnalla työelämässä (ja sen törkeällä tekomuodolla). Tämä poistaa nykylainsäädännön syrjintää edellyttävään tunnusmerkistöön liittyvät haasteet.

Esityksen mukaan kiskonta työelämässä edellyttää kuitenkin, että työnantaja on hyväksikäyttänyt työntekijän taloudellista tai muuta ahdinkoa, riippuvaista asemaa, ymmärtämättömyyttä, ajattelemattomuutta tai tietämättömyyttä. Osa törkeistäkin alipalkkaustapauksista voisi siis edelleen jäädä tunnusmerkistön ulkopuolelle.

2 Ks. https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM093:00/2023

- Palkkavarkaus on kriminalisoitu Norjassa jo vuonna 2022. Myös Suomessa palkkavarkaus, jossa esimerkiksi tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta jätetään maksamatta työntekijälle lain, työehtosopimuksen, yleissitovan työehtosopimuksen tai työsopimuksen mukaista palkkaa tai sen olennaista osaa, tulee kriminalisoida rikoslaissa.[3]

1.7 Työriiston uhreille tehokkaammin ja nopeammin oikeutta

Rikosoikeudelliset prosessit vaativat paljon resursseja ja etenevät usein hitaasti. Siksi tarvitaan myös muita, matalamman kynnyksen malleja, joiden kautta työriiston uhrit voivat saada tehokkaasti oikeutta:

- Suomeen tulee perustaa elin ratkomaan työriitoja. Esimerkiksi Virossa on saatu hyviä kokemuksia työriitakomiteasta. Se toimii itsenäisenä osapuolena ja käsittelee työntekijöiden ja työnantajien välisiä kiistoja[4]. Yleisimmät komitealle toimitetut työvoiman hyväksikäyttöön liittyvät vaateet koskevat maksamattomia palkkoja. Se on oikeusprosessiin verrattuna kevyempi ja nopeampi reitti sekä palkkariitojen ratkaisemiseksi että palkkasaatavien vaatimiseen ja sitä on Virossa käytetty menestyksekkäästi tapauksissa, joissa ulkomaalaisia työntekijöitä on hyväksikäytetty.
- Myös muunlaisen työperäisen hyväksikäytön uhrien, eli myös muiden kuin ihmiskaupan uhrien, oikeus oikeusapuun tulee turvata.
- Ammattiliitoille tulee säätää oikeus ajaa ryhmäkanteita työ- ja ihmiskaupparikoksista ulkomaalaisten työntekijöiden puolesta.
- Uhreja auttavien kansalaisjärjestöjen rahoitus on turvattava.

1.8 Tilaajavastuusta siirryttävä ketjuvastuuseen

Vuodesta 2007 voimassa olleen tilaajavastuulain tarkoituksena on muun muassa edistää työehtojen noudattamista. Se velvoittaa tilaajat varmistamaan, että niiden kanssa vuokratyöstä tai alihankinnoista sopimuksia tekevät yritykset täyttävät sopimusosapuolina ja työnantajina lakisääteiset velvoitteensa. Käytännössä kyse on selvitysvel-

3 Lisätietoa palkkavarkauden kriminalisoinnin mahdollisuudesta, ks. Seppo Koskinen. 30.4.2026. Onko Suomessa lainsäädännöllisiä esteitä kriminalisoida alipalkkaus - millainen säännöstö olisi mahdollinen? Edilex. https://www.edilex.fi/uutiset/101254

4 Ks. lisätietoa esim. s. 109–113 https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/884c4cc4-9956-431d-9a5e-61a2e446f015/content

vollisuudesta. Työsuojeluviranomainen voi määrätä velvoitteiden laiminlyönnistä laiminlyöntimaksun.

Pelkkä selvitysvelvollisuus sellaisenaan on kuitenkin osoittautunut riittämättömäksi keinoksi varmistaa työehtojen ja työnantajan maksuvelvollisuuksien noudattaminen. Esimerkiksi rakennusalalla pitkissä alihankintaketjuissa palkanmaksuun liittyvät ongelmat ovat edelleen yleisiä.

- Tilaajavastuulakia tulee kehittää aidosti ketjuvastuun suuntaan. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että tilaajan on kannettava vastuu mahdollisista maksamattomista palkoista, lisistä ja muista korvauksista alihankintaketjuissaan. Tälle on entistä suurempi tarve nyt kun yritysvastuudirektiivin, ja sen myötä tulevan kansallisen yritysvastuulain, henkilöllistä soveltamisalaa on kavennettu merkittävästi.

1.9 Veronumeron käyttöä laajennettava ja perustettava työsuhderekisteri

Veronumero otettiin käyttöön rakennusalalla jo vuonna 2012. Myöhemmin sen käyttöä on laajennettu telakoille, ja vuonna 2026 Petteri Orpon hallitus teki päätöksen veronumeron laajentamisesta kiinteistöpalvelualoille. Veronumeron käytöstä harmaan talouden kitkennässä on saatu hyviä kokemuksia.

- Veronumeron käyttöä tulisi laajentaa myös muille riskialoille, kuten ravintola- ja taksialalle.
- Veronumeron käyttöön liittyy kuitenkin paljon vilpillisyyksiä, kuten väärennöksiä tai väärien henkilö- tai työnantajatietojen käyttöä. Veronumeron käyttöön liittyviin vilpillisyyksiin voitaisiin puuttua esimerkiksi perustamalla Suomeen työsuhderekisteri, josta työntekijän työsuhteen voimassaolo työnantajaan olisi mahdollista tarkistaa.

1.10 Työsuojeluviranomaisen valtuudet ja resursointi kuntoon

Työsuojeluviranomaiset ovat eturintamassa valvomassa työsuhteen vähimmäisehtojen toteutumista työpaikoilla Suomessa. Havaitessaan puutteita työsuojeluviranomainen voi antaa työnantajalle toimintaohjeita tai kehottaa tätä poistamaan tai korjaamaan säännösten vastaisen olotilan. Jos työnantaja ei noudata kehotusta määräajassa, työsuojeluviranomainen voi velvoittaa työnantajan toimimaan uhkasakon nojalla. Lisäksi jos työsuojeluviranomaisella on perusteltu syy epäillä rikosta, siitä on

tehtävä ilmoitus poliisille esitutkintaa varten. Työsuojeluviranomainen ei kuitenkaan voi sanktioida velvollisuuksiaan laiminlyönyttä työnantajaa tai määrätä työnantajaa esimerkiksi korvaamaan työntekijöille maksamattomia palkkoja.

- Työsuojeluviranomaiselle on säädettävä valtuudet määrätä tarkastusten yhteydessä hallinnollisia sanktioita esimerkiksi silloin, jos työnantaja on laiminlyönyt työaikakirjanpidon tai jos sama työnantaja laiminlyö velvollisuuksiaan toistuvasti.
- Työsuojelutarkastuksia paljon ulkomaalaista työvoimaa käyttävillä riskialoilla tulee lisätä. Tämä edellyttää työsuojeluviranomaisen riittävää resursointia. Tulosohjauksessa tulee ottaa huomioon, että riskialoilla tarkastukset vaativat enemmän resursseja (ml. aikaa).

1.11 Pakkotyöriskiä lisäävät rekrytointimaksut työnantajan maksettavaksi

Suomessa on viime vuosina käsitelty tuomioistuimissa useita ihmiskauppatapauksia, joissa ulkomaista kausityövoimaa on velkaannutettu erilaisilla rekrytointiin liittyvillä maksuilla. Pakkotyöriskin poistamiseksi Kansainvälisen työjärjestö ILOn puitteissa on linjattu, että työnantajan tulee vastata rekrytointiin liittyvien maksujen kattamisesta eli noudattaa niin sanottua EPP-periaatetta (Employer Pays Principle). Myös useat yritykset toivovat Suomeen yhtenäisiä käytäntöjä EPP-periaatteen noudattamisesta.[5]

- EPP-periaatteen noudattamisesta tulee tehdä lakisääteistä. Työnantajilla tulee olla velvollisuus kattaa ulkomailta rekrytoitavan työvoiman kustannukset Kansainvälisen työjärjestö ILOn määritelmien mukaisesti.

1.12 Tuonti Israelin laittomista siirtokunnista lopetettava, Israelille asetettava pakotteita

Hamasin tuomittavasta hyökkäyksestä alkaneen Gazan sodan myötä Israelin sotatoimet ovat laajentuneet Gazan tuhoamiseksi ja siviilien näännyttämiseksi. Israelin toimet ovat ylittäneet kaikki suhteellisuuden rajat. Jo yli 70 000 palestiinalaisen on raportoitu kuolleen Gazassa, heistä arviolta yli 80 prosenttia siviilejä. Yli 80 prosenttia kaikista rakennuksista ja rakenteista Gazassa on tuhottu kokonaan tai osittain. Ihmisoikeusjärjestöjen ja YK:n tutkintakomission mukaan Israel toteuttaa Gazassa kansanmurhaa. Väkivaltaisuuksia on jatkettu ns. tulitauosta huolimatta ja hyökkäykset

5 Finnwatch. (2026). Suomen luonnonmarja-ala risteyskohdassa – Alan yritysten sitoutuminen epäkohtien korjaamiseen. https://www.finnwatch.org/fi/julkaisut/suomen-luonnonmarja-ala-risteyskohdassa

siviilejä kohtaan ovat lisääntyneet myös muualla Israelin miehittämällä palestiinalais-alueella.

- Suomen tulee kansallisesti kieltää kauppa Israelin laittomien siirtokuntien kanssa. Edelleen Suomen tulee Kansainvälisen tuomioistuimen kantojen mukaisesti tutkia Israeliin kytkeytyvän yritystoiminnan yhteydet Israelin palestiinalaisiin kohdistamiin systemaattisiin ihmisoikeusloukkauksiin ja kansanmurhaan ja asettaa kansallisesti pakotteita tällaista yritystoimintaa kohtaan. Yrityksille tulee tarjota ohjeistusta korostetun huolellisuusvelvoitteen noudattamiseen Israelissa ja kaikilla sen miehittämillä alueilla.
- Suomen tulee toimia aktiivisesti Euroopan unionissa, jotta Israelin suorittamaan kansanmurhaan ja palestiinalaisten oikeuksien systemaattiseen loukkaamiseen puututaan asianmukaisilla toimilla. Tämä tarkoittaa muun muassa tuonnin ja viennin välitöntä lopettamista Israelin siirtokuntien kanssa, Israelin ja EU:n välisen assosiaatiosopimuksen jäädyttämistä ja pakotteiden kohdistamista kauppaan, joka ylläpitää Israelin laitonta miehitystä ja on osallisena palestiinalaisten oikeuksien loukkaamiseen tai kansanmurhaan.

Lisätietoja

Toiminnanjohtaja Sonja Finér
044 568 7465
sonja.finer@finnwatch.org

Tutkija Anu Kultalahti
044 719 3096
anu.kultalahti@finnwatch.org

Kuva: Shutterstock / Pix Lab

2 VEROPOHJAN AUKOT

YRITYSTOIMINTAAN JA OMISTAMISEEN LIITTYVIÄ VEROPOHJIA TULEE TIIVISTÄÄ ja verojärjestelmiä on kehitettävä verovälttelymahdollisuuksien karsimiseksi ja haitallisen verokilpailun kitkemiseksi. Tämä edellyttää Suomelta sekä kansallisia verolainsäädännön korjaustoimia että aktiivista osallistumista kansainvälisen verotuksen kehittämistyöhön. Lisäksi Suomen tulee valjastaa verojärjestelmä tukemaan vahvemmin oikeudenmukaista siirtymää. Toimilla turvataan valtion tulopohjaa, parannetaan reilun kilpailun ja vihreän siirtymän edellytyksiä sekä vahvistetaan verojärjestelmän oikeudenmukaisuutta.

2.1 Yritysveropohjaa vahvistettava

Yritysten voitonsiirtoon ja siitä seuraavaan veropohjien rapautumiseen on pyritty puuttumaan viime vuosikymmenen aikana useilla OECD-lähtöisillä ratkaisuilla. Suomessa yleisimpiin voitonsiirtojärjestelyihin pureutuva sääntely on kuitenkin jäänyt osin heikoksi ja yhteisöveroaste on poikkeuksellisen matala. Samaan aikaan myös isommat OECD:n piirissä sovitut verouudistukset ovat vastatuulessa: vuonna 2024 käyttöönotettua minimiverosääntelyä päädyttiin alkuvuodesta 2026 heikentämään Yhdysvaltojen vaatimuksesta ja verotusoikeuksien uudelleenallokointiin tähdännyt hanke on ollut pitkään jäissä. OECD:n rinnalla uusista veroratkaisuista neuvotellaan nyt YK:ssa. Tulevan hallituksen tulee vahvistaa kansallista yritysveropohjaa sekä edistää kansainvälisen verojärjestelmän valuvikojen korjaamiseen tähtääviä aloitteita kaikilla kansainvälisillä foorumeilla.

- Suomessa yhteisöveroaste on päätetty laskea 20 prosentista 18 prosenttiin vuoden 2027 alussa, vaikka veroaste on jo ennestään varsin kilpailukykyinen ja selvästi alle

sekä EU-maiden[6] että OECD:n[7] keskiarvon. Toimenpiteen verovaikutukset nousevat staattisesti yli 800 miljoonaan euroon eikä sen voida odottaa saavan aikaan merkittäviä kasvu- tai investointivaikutuksia[8]. Uuden hallituksen tulee palauttaa yhteisöveroaste 20 prosenttiin. Suomen yhteisöverokannassa on myös tämän jälkeen nostovaraa.

- Suomen tulee puolustaa OECD:n Inclusive Framework -kokoonpanolla neuvoteltua ja vuonna 2024 käyttöönotettua minimiverosääntelyä, ja vastustaa kaikkia esityksiä, joilla sääntelyä pyritään heikentämään. Yhdysvalloille vuonna 2026 tehtyjen myönnytysten kaltaisiin poikkeamiin ei tule jatkossa taipua. Sen sijaan Suomen tulee pyrkiä edistämään sääntelyyn jääneiden heikkouksien korjaamista. Minimiverosääntelyn tehoa vahvistavia toimia olisivat esimerkiksi minimiveroasteen nosto, soveltamisalan laajentaminen ja substanssiperusteisesta poikkeuksesta luopuminen[9].
- Suomen tulee estää Euroopan komission kesäkuussa esittelemän vero-omnibus-direktiivin eteneminen, sillä astuessaan voimaan direktiivi heikentäisi merkittävästi Suomen ja muiden EU-maiden aggressiivisen verosuunnittelun kitkemiseen tähtäävää sääntelyä. Direktiivissä esitetään merkittäviä heikennyksiä mm. voitonsiirtoa torjuviin korkovähennysrajoituksiin ja väliyhteisölakiin. Direktiivillä myös kevennettäisiin entisestään holdingyhtiön kautta sijoitustoimintaansa harjoittavien verotusta. Direktiivin verovaikutukset olisivat Suomessa mittavat.[10]
- Ulkomaille suuntautuvaa voitonsiirtoa tulee kitkeä kansallisesti korjaamalla kansallisesti elinkeinoverolakiin sisältyviä korkovähennysrajoituksia[11]. Suomessa korkovä-

6 EU-maiden yhteisöveroasteiden keskiarvo oli vuonna 2024 21,2 %. Ks. European Commission. (2025). Annual report on taxation 2025 – review of taxation policies in the EU Member States, s. 55. https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/998524d7-4fe5-11f0-a9d0-01aa75ed71a1/language-en

7 OECD-maiden yhteisöveroasteiden keskiarvo oli vuonna 2025 24,1 %. Ks. OECD. (2025). Corporate Tax Statistics 2025, s. 24. https://doi.org/10.1787/6a915941-en

8 European Commission. (2026). Corporate Income Taxation and Investment: A Review of Empirical Findings and Policy Issues in the EU Context. Economic Brief 089. https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/corporate-income-taxation-and-investment-review-empirical-findings-and-policy-issues-eu-context_en

9 Minimiverosääntelyyn jäi useita heikkouksia, jotka heikentävät sen tehoa merkittävästi. Ks. Finnwatch. (2024). Veropohjan aukot – Finnwatchin suositukset veropohjan tiivistämiseksi ja verojärjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi, s. 22–31. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Veropohjan_aukot.pdf

10 Direktiivin keskeisimpiä ongelmia on kuvattu tarkemmin Finnwatchin valtiovarainministeriölle 8.7.2026 toimittamassa lausunnossa: https://finnwatch.org/images/pdf/Lausunto%20valtiovarainministeriolle%20komission%20verotuksen%20yksinkertaistamista%20koskevasta%20direktiiviehdotuksesta.pdf

11 Korkovähennyksiä koskevien suositusten osalta ks. tarkemmin: Finnwatch. (2025). Feedback to the European Commission Call for evidence on simplifying EU rules on direct taxation. https://finnwatch.org/images/Lausunnot/Finnwatch-ry-feedback-on-EU-Commissions-call-for-evidence-on-Tax-Omnibus.pdf

hennysrajoitukset ovat monia EU-maita heikommat, sillä Suomi on implementoinut käytännössä kaikki veronkiertodirektiivin sallimat vapautukset, kuten tietyt yritykset kokonaan vapauttavan tasevapautuksen[12], vanhat lainat vapauttavan siirtymäsäännöksen sekä rahoitussektorin ulosrajaamisen[13]. Lisäksi rajoituksia sovelletaan Suomessa erillisyhtiökohtaisesti, mikä avaa isoille konserneille merkittäviä verosuunnittelumahdollisuuksia. Korkovähennysrajoitusten tehoa heikentävistä vapautuksista tulee luopua ja korkomenojen euromääräisiä rajoja tulee siirtyä soveltamaan konsernitasolla. Lisäksi suhteellista EBITDA-rajaa olisi perusteltua laskea nykyisestä.

- Myös ulkomaisten väliyhtiöiden hyödyntämistä aggressiivisessa verosuunnittelussa suitsiva väliyhteisölaki tulee korjata. Uuden hallituksen tulee nostaa ulkomaisen yhtiön verotuksen tasoa koskevaa rajaa siten, että raja asettuu vähintään globaalin minimiveron tasolle eli 15 prosenttiin[14], sekä käynnistää selvitys väliyhteisölain kehittämisvaihtoehdoista. Selvityksessä tulee paneutua erityisesti siihen, miten väliyhteisölailla voitaisiin torjua myös ETA-alueelle perustettujen väliyhteisöjen käyttöä verovälttelyssä. Nykyisellään taloudellista toimintaa koskevaksi poikkeukseksi kutsuttu säännös johtaa käytännössä siihen, ettei väliyhteisölaki juuri koskaan sovellu ETA-alueella sijaitseviin yrityksiin, vaikka suurin osa Suomesta ulossuuntautuvasta voitonsiirrosta ohjautuu toisiin ETA-maihin.[15]
- Niin kutsutun yleisen veronkiertopykälän (VML 28 §) sanamuodosta ja soveltamisesta kertyneestä oikeuskäytännöstä johtuen ko. pykälällä voidaan puuttua veronkiertoon vain harvoin. Käytännössä vähäisetkin toimelle esitetyt liiketoiminnalliset syyt estävät usein pykälän soveltamisen. Siksi pykälää tulisi korjata. Pykälä tulisi muotoilla niin, että vähäiset liiketaloudelliset syyt eivät muodosta estettä sen soveltamiselle, ja verotuksellisia ja taloudellisia seuraamuksia tulisi aina arvioida sekä erillisyhtiön että koko konsernin näkökulmasta.

12 Tasevapautuksen soveltumisedellytyksiin viime vuosina tehtyjen kiristysten vuoksi tasevapautuksen hyödyntäminen verovälttelyssä on nykyisellään huomattavasti aiempaa vaikeampaa. Varmin tapa poistaa vapautukseen liittyvät verovälttelymahdollisuudet olisi silti tasevapautuksesta luopuminen.

13 Muista EU-maista vain veroparatiisimaat Kypros, Malta, Luxemburg ja Unkari ovat ottaneet valinnaiset vapautukset yhtä laajasti käyttöön. Ks. esim. Lorenzo, F. & Michel, B. (2024). ATAD Public Consultation – Submission by the Tax Justice Network, s. 22. https://taxjustice.net/wp-content/uploads/2024/11/Tax-Justice-Netowrk-2024-EU-ATAD-Public-Consultation.pdf

14 Nykyisellään rajaksi on määritetty 3/5:aa Suomen yhteisöverotasosta. Suhteellinen raja on johtanut siihen, että yhteisöveroasteen laskettua väliyhteisölakia voidaan soveltaa entistä harvemmin. Vuonna 2027 voimaan astuvan yhteisöverokevennyksen jälkeen jo 11 prosentin veroaste johtaisi siihen, ettei ulkomaista yhtiötä katsottaisi matalasti verotetuksi eikä väliyhteisölaki soveltuisi. Väliyhteisölakia säädettäessä raja oli vielä 15 prosentissa.

15 Väliyhteisölain ongelmaista tarkemmin: Finnwatch. (2024). Veropohjan aukot – Finnwatchin suositukset veropohjan tiivistämiseksi ja verojärjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi, s. 48–55. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Veropohjan_aukot.pdf

- Suomen tulee aktiivisesti edistää mahdollisimman konkreettisten sitoumusten sisällyttämistä YK:ssa neuvoteltavaan puiteverosopimukseen, jonka hyväksymisestä on tarkoitus äänestää syksyn 2027 yleiskokouksessa. Puiteverosopimukseen sisällytettävien sitoumusten tulee luoda selkeät ja konkreettiset raamit myöhemmin COP-neuvotteluissa tai erillisten pöytäkirjojen kautta sovittaville sopimusosapuolia velvoittaville verotussäännöille.
- Koska OECD:ssä käydyt neuvottelut verotusoikeuksien uudelleenjakamisesta eivät ole edenneet, tulee Suomen edistää muun muassa digipalveluiden verotuksen uudistamiseen tähtääviä toimia muilla foorumeilla. Ensisijaisesti uusista verotusoikeuksista tulisi sopia YK:ssa, missä neuvotteluja rajat ylittävien palveluiden verotusta koskevasta pöytäkirjasta käydään paraikaa. YK-prosessiin liittyvistä epävarmuuksista johtuen EU:ssa olisi samanaikaisesti perusteltua valmistautua erillisen digiveron käyttöönottoon.

2.2 Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverotusta korjattava

Listaamattomien osakeyhtiöiden osinkoverojärjestelmän ongelmista[16] on ollut jo pitkään laaja konsensus. Ongelmia aiheuttaa yhtiön nettovarallisuuden perusteella määräytyvä osinkoverohuojennus, joka suosii voimakkaasti varakkaita ja vanhoja yrityksiä. Huojennus kannustaa paisuttamaan yrityksen tasetta sijoitusvarallisuudella sen sijaan, että yritykset investoisivat varojaan tuottavampiin kohteisiin. Siksi huojennus heikentää myös kasvua ja tuottavuutta. Lisäksi osinkojen kevyt verotus synnyttää listautumiskynnyksen ja kasvattaa Suomessa jo ennestään suuria tulonmuuntokannusteita, kun osinkotulojen verotus voi jäädä murto-osaan ansiotulojen verotuksesta.

Tulevan hallituksen on vihdoin tartuttava toimeen ja uudistettava listaamattomien yhtiöiden osinkoverotusta. Uudistuksen lähtökohtana tulee olla verotulojen kasvattaminen, verojärjestelmän oikeudenmukaisuuden lisääminen sekä haitallisten kannustevaikutusten poistaminen.

- Osinkoverotuksesta tulee tehdä progressiivista. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että yhtiön nettovarallisuuteen sidotusta osinkoverohuojennuksesta tulee luopua ja osinkoverotus tulee porrastaa tulojen mukaan. Erilaisia toteutusvaihtoehtoja ja niiden verotuottovaikutuksia on esitelty Kalevi Sorsa -säätiön ja Laboren vuonna 2024 julkai-

16 Osinkoverohuojennuksen ongelmia on käsitelty laajemmin esim. Finnwatchin valtiovarainvaliokunnan verojaostolle toimittamalla lausunnolla: https://finnwatch.org/images/Lausunnot/Finnwatchin_lausunto_verojaostolle_listaamattomien_yhtioiden_osinkoverotuksen_kehittamisesta_10.2.2025.pdf

semassa raportissa[17]. Näistä voidaan hakea suuntaviivoja uudelle osinkoveromallille. Raportissa esitellyistä malleista esimerkiksi 'Reformi 8: Kapeampi progressiivinen veromalli' keventäisi pienimpien osinkojen verotusta nostaen samalla suurten osinkojen veroastetta nykyisestä. Malli kasvattaisi verotuloja 450 miljoonalla eurolla.

- Mikäli osinkoverohuojennuksesta ei luovuta, tulee listaamattomien yritysten osinkoverojärjestelmää korjata laskemalla huojennetun osingon laskennassa käytettävää tuottoprosenttia (kiinteän prosentin sijaan tuottoprosentti olisi hyvä sitoa markkinakorkoihin), korottamalla huojennetun osingon veronalaista osuutta ja laskemalla osinkoverohuojennuksen euromääräistä ylärajaa. Näillä muutoksilla iso osa haitallisista ohjausvaikutuksista poistuisi ja valtion verotulot kasvaisivat staattisesti 500 miljoonalla eurolla. Verotuksen kiristyminen kohdistuisi valtaosin suurituloisimpiin.[18]
- Lisäksi huojennetun osingon nostomahdollisuudet ratkaisevan nettovarallisuuden määrittämistä tulisi muuttaa siten, että nettovarallisuutena huomioitaisiin vain aidosti liiketoiminnan käytössä olleet varat. Kannuste kerryttää liiketoimintaan liittymätöntä sijoitusvarallisuutta yrityksen taseeseen poistuisi.
- Ruotsin tapaan osinkoverohuojennus tulisi rajata vain yrityksessään työskentelevien omistajayrittäjien käyttöön. Suomessa iso osa yrittäjyyden tukemiseen tarkoitetusta veroedusta suuntautuu tällä hetkellä sijoittajille.

2.3 Tulonmuuntoon ja palkoista perittävien verojen välttelyyn puututtava myös muilla toimilla

Ansiotuloverojen välttely on mahdollista myös muulla tavoin kuin laskuttamalla oma työ osakeyhtiön kautta. Verojen välttämiseksi tuloja on ryhdytty monilla aloilla kierrättämään henkilöstörahaston kautta[19]. Tällä tavoin tulot saa käyttöönsä sivukulutto-masti ja 20 prosenttia tuloista on verovapaata. Yhteensä näistä syntyvä hyöty nousee merkittäväksi. Myös työpanososinkojärjestelmää hyödynnetään edelleen

17 Finér, L. (2024). Lisää verotuloja reilusti – Miten erilaiset osinkoveromallit vaikuttaisivat verokertymään ja tulonjakoon Suomessa?. Kalevi Sorsa säätiön raportti, s. 36–40. https://sorsafoundation.fi/wp-content/uploads/lauri-finer-lisaa-verotulo-ja-reilusti.pdf

18 Ks. valtiovarainministeriön muistio keväältä 2025. VM:n esittämä malli eroaa yllä esitetystä ainoastaan osinkojen euromääräisen ylärajan suhteen. Valtiovarainministeriö. (3.3.2025). Listaamattomien osinkojen verojärjestelmän uudistaminen talouskasvua tukevalla tavalla, s. 6. https://vm.emmi.fi/l/zKJqMk69Zt6v/a/7-z8DMs2GT_W

19 Ks. Finnwatch. (2026). Taloudellista demokratiaa vai perusteettomia verohyötyjä? Henkilöstörahastojen hyödyntäminen verojen ja sivukulujen minimoinnissa. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Henkilostorahastot.pdf

tulonmuunnossa, sillä aiemmista korjaustoimista huolimatta järjestelmä mahdollistaa palkkatulojen muuntamisen pääomatulona verotettavaksi myyntivoitoksi[20].

- Verohyötyjen maksimoimiseksi henkilöstörahastoon saatetaan nykyisellään ohjata normaalin tulospalkkion sijaan varsin iso osa henkilön kokonaistuloista. Tällaisten verovetoisten järjestelyjen estämiseksi rahastoon ohjattaville palkkioille tulisi asettaa esimerkiksi yhden kuukauden palkkaa vastaava vuositason yläraja.
- Työpanosingot verotetaan nykyisellään ansiotulona. Jos työpanososakkeen haltija saa tulonsa osingon sijaan osakkeesta luopumishetkellä realisoituvana luovutusvoittona, verotetaan tulo kuitenkin pääomatulona. Näin toimitaan vaikka osakkeen arvonmuutos johtuisi yksinomaan omalla työllä kerrytetystä laskutuksesta. Tämä mahdollistaa ansiotulojen muuntamisen pääomatuloksi. Myös työpanososakkeen luovutusvoitto tulisi säätää ansiotulona verotettavaksi tuloksi.

2.4 Varakkaimpien omistajien verotusta uudistettava

Varallisuuserot jatkavat kasvamistaan niin Suomessa[21] kuin maailmallakin[22]. Samalla keskittyy valta, minkä vuoksi varallisuuden haitallinen keskittyminen muodostaa uhkan paitsi taloudelliselle tasa-arvolle, myös demokraattisille järjestelmille.

Kehityskulku ei ole sattumaa, vaan pitkään vallinneen omaisuustuloja suosivan politiikan seurausta. Pääomatuloja verotetaan tyypillisesti ansiotuloja kevyemmin, ja valtaosa varakkaimpien varallisuuden kasvusta jää kokonaan henkilötuloverotuksen ulkopuolelle esimerkiksi siksi, että sijoitusvarallisuutta hallinnoidaan holdingyhtiön kautta. Tämä mahdollistaa varallisuuden kasvattamisen hyvin kevyellä verotuksella, mikä puolestaan ruokkii varallisuuserojen kasvua. Kaikista varakkaimpien kokonaisveroaste suhteessa henkilön taloudelliseen tuloon jääkin keskituloisia matalammaksi niin Suomessa kuin maailmallakin.

- Varallisuuden keskittymisen selättäminen edellyttää varallisuuteen tai sen kasvuun kohdistuvien veroinstrumenttien käyttöönottoa. Käytännössä tämä tarkoittaa joko suuriin omaisuuksiin kohdistuvaa vuotuista varallisuusveroa tai realisoitumattomiin

20 Ks. Finnwatch. (2026). Verovastuu sote-yrityksissä – seurantaraportti, s. 40–41. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Verovastuu-sote-yrityksissa-seurantaraportti.pdf

21 Ks. esim. Tilastokeskus. (12.3.2025). Suomalaisten mediaanivarallisuus laskenut – varallisuuserot kasvoivat vuonna 2023. Uutinen. https://stat.fi/fi/uutinen/Suomalaisten-mediaanivarallisuus-laskenut-varallisuuserot-kasvoivat-vuonna-2023

22 Ks. esim. Oxfam. (2025). Takers not Makers: The unjust poverty and unearned wealth of colonialism. Report. Saatavilla osoitteessa: https://www.oxfam.org/en/research/takers-not-makers-unjust-poverty-and-unearned-wealth-colonialism

arvonnousuihin kohdistuvaa laajan tulokäsityksen tuloveroa[23]. Tulevan hallituksen tulee käynnistää selvitys parhaiten Suomen verojärjestelmään soveltuvasta veromallista ja huolehtia, että uusi vero ehditään ottaa käyttöön hallituskauden aikana. Lisäksi Suomen tulee aktiivisesti edistää kansainvälisestä ultrarikkaiden minimiverosta sopimiseen tähtääviä prosesseja YK:ssa ja muilla kansainvälisillä foorumeilla (EU, OECD).

- Omaisuuden arvonnousuja jää nykyisellään kokonaan verottamatta siksi, että varallisuutta Suomessa kerryttänyt verovelvollinen muuttaa ulkomaille ennen varallisuuden realisointia. Tulevan hallituksen tulee säätää heti hallituskauden alussa arvonnousuvero, jolla turvataan Suomen verotusoikeus näissä tilanteissa. Valtaosassa Suomen verrokkimaita näin on jo toimittu. Luonnollisia henkilöitä koskevan arvonnousuveron puuttuminen tarkoittaa sitä, että Suomi luopuu sille kuuluvasta verotusoikeudesta ja antaa verovelvollisen uuden kotimaan kerätä Suomessa kertyneen omaisuuden realisoinnista syntyvät verotulot. Tämä yhdessä eri maiden verojärjestelmien erojen kanssa kannustaa varakkaimpia muuttamaan ulkomaille omaisuuden realisoinnin ajaksi.
- Turvatakseen veropohjaansa maastamuuttotilanteissa Suomen tulisi myös pyrkiä siihen, että kaikkiin uudelleenneuvoteltaviin verosopimuksiin sisällytettäisiin Suomen verotusoikeutta maastamuuton jälkeen saatuihin tuloihin laajentava ympätty kolmen vuoden sääntö.
- Maastamuuton avulla tapahtuvaa verovälttelyä ja henkilöverotuksen saralla tapahtuvaa maiden välistä haitallista verokilpailua tulee lisäksi suitsia laatimalla EU:n laajuiset tai globaalit säännöt sille, minkälaista erityisverokohtelua maat voivat tarjota alueelleen muuttaville varakkaille maahanmuuttajille. Tällä hetkellä eri maiden tarjoamien erityisvero-ohjelmien skaala on laaja, ja osa ohjelmista vapauttaa ulkomailta saadut pääomatulot kokonaan verotukselta. Mahdollisuudet tarjota matalampaa verotusta tulee rajata koskemaan vain kyseisessä maassa ansaittuja ansiotuloja. Suomen tulee edistää tähän tähtäävää sääntelyä kaikilla kansainvälisillä foorumeilla (EU, YK, OECD).
- Suomessa varakkaimpien verotus voi jäädä poikkeuksellisen kevyeksi myös realisoituneiden tulojen tapauksessa, koska Suomessa listaamattomien yhtiöiden osingoista peritty vero on varakkaiden yhtiöiden kohdalla hyvin matala. Siksi jo edellä mainittu listaamattomien yhtiöiden osinkoverojärjestelmän korjaaminen on välttämätöntä myös varakkaiden verotusongelmien ratkaisemiseksi.

23 Veroratkaisujen vahvuuksia ja heikkouksia on käsitelty muun muassa Finnwatchin artikkelissa: Finnwatch. (9.10.2024). Kansainvälinen minimivero varakkaimmille yksityishenkilöille. https://finnwatch.org/fi/tutkimukset/kansainvaelinen-minimivero-varakkaimmille-yksityishenkiloeille

- Listaamattomasta yhtiöstä nostettujen osinkojen verotusta on lisäksi mahdollista keventää entisestään osakevaihdoksi kutsutun holdingyhtiöjärjestelyn avulla. Vuoden 2026 alussa voimaan astuneet lakimuutokset pienensivät järjestelystä saatavaa verohyötyä, mutta eivät poistaneet veroetuja kokonaan. Lakiesitykseen luonnosvaiheen jälkeen tehtyjen vesitysten vuoksi holdingyhtiöjärjestelyllä voi edelleen tuplata kevyesti verotettujen osinkojen maksimimäärän. Laki myös mahdollistaa edelleen myyntivoittoveron osittaisen – tai EVL 6 b:n soveltuessa totaalisen – välttämisen. Em. ongelmat olisi korjattavissa siten, että omistustaan transaktiossa vaihtavien osakkeiden hankintamenoksi säädettäisiin (nykyisen matemaattisen arvon sijaan) niiden poistamaton hankintameno, ja osakevaihdolla hankitut osakkeet rajattaisiin EVL 6 b:n soveltamisalan ulkopuolelle.[24]

- Suoraan omistettujen osakkeiden tapauksessa realisoituneiden pääomatulojen verotusta keventää puolestaan se, että luovutusvoiton laskennassa voidaan käyttää todellisen hankintamenon sijaan nk. hankintameno-olettamaa. Etenkin nopeasti kasvaneiden yritysten kohdalla verotettavasta luovutusvoitosta voi tämän seurauksena muodostua huomattavasti todellista myyntivoittoa pienempi. Kaikista varakkaimpia eniten hyödyttävän poikkeussäännöksen poistaminen kasvattaisi verotuloja ja tasapuolistaisi myyntivoittojen verotusta.

- Yhteisöverolla on tällä hetkellä merkittävä perälautarooli varakkaimpien verotuksessa, koska se on ainoa vero, jota esimerkiksi holdingyhtiöön ohjatuista tuloista peritään. Siksi myös yhteisöveron tasosta ja veropohjan tiiviydestä huolehtiminen on varakkaiden verotuksen kannalta olennaista. Keinoja tähän on käsitelty erillisessä kohdassa.

- Aina holdingyhtiöön ohjatuista tuloista ei makseta edes yhteisöveroa, koska Suomessa listaamattomien yhtiöiden väliset nk. portfolio-osingot on vapautettu verolta. Muissa EU-maissa vapautus koskee tyypillisesti vain nk. suorasijoitusosinkoja eli tilanteita, joissa yhtiö omistaa yli 10 prosenttia osinkoa maksavasta yhtiöstä. Myös Suomen tulisi asettaa osinkojen verovapaudelle vähintään 10 prosentin omistusraja.

- Perintöverolla on niin ikään tärkeä rooli varallisuuserojen hillitsijänä, sillä ilman perintöveroa varallisuus keskittyisi vielä nykyistä voimakkaammin varakkaille suvuille. Perintöveron oikeudenmukaisuutta heikentää kuitenkin merkittävästi perustuslain vastaiseksikin arvioitu sukupolvenvaihdoshuojennus, joka keventää perintöveroa

24 Ks. tarkemmin: Finnwatch. (9.10.2025). Finnwatch ry:n lausunto valtiovarainvaliokunnan verojaostolle asiassa HE 125/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 52 ja 52 f §:n ja varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain muuttamisesta sekä tuloverolain 33 b §:n väliaikaisesta muuttamisesta. https://finnwatch.org/images/Lausunnot/Lausunto%20valtiovarainvaliokunnan%20verojaostolle%20osakevaihtosaantelyn%20korjaamiseen%20tahtaavasta%20hallituksen%20esityksesta.pdf

soveltuessaan merkittävästi. Satojen miljoonien eurojen vuotuisesta verotuesta hyötyvät eniten suuria yritysvarallisuuksia perinnöksi tai lahjaksi saavat, ja huojennus mahdollistaa tietyissä tilanteissa merkittävän liiketoimintaan liittymättömän sijoitusvarallisuuden eteenpäin siirtämisen hyvin kevyellä verotuksella. Sukupolvenvaihdoshuojennuksesta tulisi luopua tai vähintäänkin sitä tulisi leikata muuttamalla omaisuuden arvostusperiaatteita sekä rajaamalla huojennuksen ulkopuolelle yritystoimintaan liittymätön sijoitusvarallisuus.[25]

2.5 Sijoitustuotot tuotava nykyistä kattavammin verotuksen piiriin

Suomessa iso osa yritysten jakamista osingoista jää kokonaan verottamatta. Tyypillisesti kyse on siitä, että osingonsaaja on Suomessa verosta vapautettu toimija, kuten sijoitusrahasto tai eläkeyhtiö, tai tällaiseen rinnastuva ulkomainen toimija. Rajat ylittävissä tilanteissa Suomi ei usein pysty verottamaan tuloa missään vaiheessa. Vastaava ongelma koskee myös kiinteistötuloja, joiden kohdalla se, ettei Suomi lähdemaana verota tuloja lainkaan, on kansainvälisesti katsottuna poikkeuksellista, ja avaa ulkomaisille kiinteistösijoittajille merkittäviä veronvälttämismahdollisuuksia.

Toisinaan osinkojen lähdeverotukselta pyritään välttymään myös petollisin keinoin. Tähän avaavat mahdollisuuksia Suomen tiettyjen maiden kanssa solmimat nk. nollaverosopimukset sekä kansallisen lainsäädännön puutteet. Tilastojen valossa näyttää selvältä, että osinkoja kierrätetään sellaisten maiden kautta, joiden kanssa Suomella on nollaverotuksen mahdollistava verosopimus[26].

Sijoitustuottojen veropohjaa kaventaa myös se, että sijoitusmarkkinoille on luotu verotusta lykkääviä instrumentteja, kuten vakuutuskuoria. Niissä veroa maksetaan vasta varoja nostettaessa. Nämä paitsi siirtävät verotusta ajallisesti eteenpäin, myös helpottavat verovälttelyä. Verotukselta on mahdollista välttyä kokonaan muuttamalla ennen varojen nostoa sellaiseen maahan, jossa kuoresta tehtyjä nostoja ei veroteta.

- Suomessa tulee heti hallituskauden alussa ottaa käyttöön verosta osin, kokonaan tai tosiasiallisesti vapautettujen toimijoiden saamiin osinkoihin ja kiinteistötuloihin kohdistuva lähdevero. Erityisen tärkeää vero on ulottaa rahastoihin, koska suurin osa

25 Ks. tarkemmin: Finnwatch. (2024). Veropohjan aukot – Finnwatchin suositukset veropohjan tiivistämiseksi ja verojärjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi, s. 94–97. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Veropohjan_aukot.pdf

26 Verohallinto. (2019). Verovilppi kansainvälisessä sijoitustoiminnassa – Ilmiöt Suomen näkökulmasta. Harmaan talouden selvitysyksikön selvitys 7/2019, s. 57. https://www.vero.fi/globalassets/harmaa-talous-ja-talousrikollisuus/selvitykset/2019_07-verovilppi-kansainv%C3%A4lisess%C3%A4-sijoitustoiminnassa.pdf

rinnastuksen vuoksi osinkojen lähdeverolta vapautuvista ulkomaisista yhteisöistä on rahastoja[27]. Näiden kohdalla tulo jää useimmiten Suomessa verottamatta myös siinä vaiheessa, kun tuotot maksetaan sijoittajalle. Lähdeveron ulottaminen kiinteistötuloihin on puolestaan tärkeää mm. siksi, että Suomen kansainvälisestä normista poikkeava kiinteistötulojen verottomuus johtaa monissa rajat ylittävissä tilanteissa nollaverotustilanteisiin ja suosii näin ulkomaisia kiinteistösijoittajia kotimaisten kustannuksella.

- Tulevan hallituksen tulee myös käynnistää laajempi selvitys rahastojen verotuksen pitkän tähtäimen uudistamisvaihtoehdoista. Selvityksessä tulee vertailla vaihtoehtoisia tapoja tiivistää rahastojen kautta saatujen kiinteistö- ja osinkotulojen veropohjaa erityisesti rajat ylittäviä tilanteita silmällä pitäen. Tarkastelun kohteena tulisi olla laajasti erilaisia vaihtoehtoja, kuten kaikkien rahastojen tai ainoastaan kiinteistörahastojen verovapauden poistaminen, osinko- ja kiinteistötuloille säädettävä lähdevero sekä laajasti erilaisiin rahastoihin sovellettava läpivirtausmalli. Selvityksessä tulisi kuvata kattavasti myös relevanttien verrokkimaiden lainsäädännöllisiä ratkaisuja.
- Suomen tulisi uudelleenneuvotella keskeiset verosopimukset, jotka estävät välillisistä kiinteistömyynneistä saatujen luovutusvoittojen verotuksen. Erityisen tärkeää tämä olisi Luxemburgin kohdalla, koska siellä sijaitsee paljon suomalaisiin kiinteistöihin sijoittavia rahastoja tai muita sijoitusyhtiöitä.
- Lähdeveropetosten torjumiseksi Suomen tulee uudelleenneuvotella kaikki osinkojen lähdeverotuksen estävät verosopimukset. Lisäksi kansallisessa lainsäädännössä tulee määritellä, kuka katsotaan hallintarekisteröidyn osakkeen omistajaksi, ja missä tilanteissa osakkeenomistajaa voidaan pitää osinkoetuuden tosiasiallisena edunsaajana ja siten oikeutettuna verosopimuksissa määritettyihin alempiin lähdeverokantoihin.
- Lähdeveropetosten ja erilaisten veronkiertojärjestelyjen ennaltaehkäisyä tukisi myös se, että veronkierrossa avustaminen kiellettäisiin lailla. Kielto voitaisiin toimeenpanna esimerkiksi sanktioimalla veronkiertoon johtaneen verojärjestelyn suunnitellut, toteuttanut tai hyväksynyt taho silloin, kun asiakkaan on tuomioistuimessa todettu syyllistyneen veronkiertoon.
- Koska vakuutuskuoret ja muut sijoitustuottojen verotusta lykkäävät instrumentit avaavat laajoja mahdollisuuksia verovälttelyyn, tulee niiden lykkääntymisetu poistaa. Toisin sanoen instrumentin sisään kertyviä tuottoja tulee siirtyä verottamaan suoraan omistettujen sijoitusten tapaan.

27 Valtiovarainministeriö. (2021). Eräiden osinkojen lähdeverotuksen ja kiinteistösijoituksista saatujen voittojen verotuksen uudistaminen. Valtiovarainministeriön julkaisuja – 2021:31, s. 79. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-696-1

2.6 Päästöohjausta lisättävä verotuksen keinoin

Päästöhinnoittelun kautta tapahtuva päästöohjaus on Suomessa vaihtelevaa: päästöihin perustuvia maksuja peritään päästökaupan piirissä olevilta sektoreilta sekä polttoaineista. Sen sijaan esimerkiksi ruuantuotantoon tai EU:n ulkopuolelta tuleviin tuontituotteisiin ei (hiilirajamekanismin soveltamisalaa lukuun ottamatta) kohdistu usein minkäänlaista päästöhinnoittelua. Vaikka tuloillaan oleva ETS2-päästökauppa laajentaa päästöhinnoittelun kattavuutta, jää hinnoittelumekanismien ulkopuolelle edelleen päästönäkökulmasta merkittäviä katvealueita. Näitä tulee paikata kansallisilla päästöhinnoittelutoimilla. Samalla tulee huolehtia, ettei lisääntyvä päästöhinnoittelu heikennä jo ennestään heikoimmassa asemassa olevien tilannetta.

- Saastuttaja maksaa -periaatteen toteutumista on edistettävä sekä kansallisin päätöksin että EU:ssa vaikuttamalla. Tähän tulisi kuulua sekä hinnoittelun laajentaminen uusiin päästöihin (esim. hiilirajamekanismin laajentaminen uusiin tuotteisiin EU:ssa ja päästöperustainen kulutusvero kansallisesti) että olemassa olevien hinnoittelumekanismien (kuten EU:n päästökauppajärjestelmät tai kansallinen polttoainevero) kiristäminen.
- Saastuttaja maksaa -periaatteessa tulee pyrkiä siihen, että päästöt hinnoitellaan niistä aiheutuvan haitan mukaan. Tämä tarkoittaa, että hinnoittelun kuten vero-ohjauksen tulisi perustua niin sanottuun sosiaaliseen päästöhintaan (engl. *social cost of carbon*)[28]. Tulevalla hallituskaudella tulee teettää kansallisella ilmastopaneelilla kattava tieteellinen selvitys siitä, miten sosiaalinen päästöhinta tulisi kansallisesti asettaa ja millaisella mekanismilla sitä tulisi päivittää säännöllisesti. Tällainen viitehinta tukisi ilmastopolitiikkaa osoittamalla paitsi päästöhinnoittelun kiristystarpeita myös auttamalla hahmottamaan nykyistä tarkemmin ympäristölle haitallisten verotukien määrää.
- Päästöperusteisen kulutusveron käyttöönottoa tulee selvittää[29] ja pilotoida jollain päästöhinnoittelun ulkopuolelle nykyisellään jäävällä suuripäästöisellä sektorilla. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi eläinperäiset maataloustuotteet tai EU:n ulkopuolelle suuntautuvat lennot, mikäli niiden vieminen päästökaupan piiriin ei toteudu.
- Jotta päästöperusteinen kulutusvero voidaan tulevaisuudessa laajentaa useammille sektoreille tai arvonlisäverotusta muuttaa osittain päästöperusteiseksi, tulee pääs-

28 Rennert et al. (2022). Comprehensive evidence implies a higher social cost of CO2. Nature. https://www.nature.com/articles/s41586-022-05224-9

29 Edellinen selvitys aiheesta tehtiin hallituskaudella 2019–2023. Siinä todettiin, että keskeinen haaste on päästölaskennan epäjohdonmukaisuudet. Tilanne on kuitenkin parantunut esimerkiksi elintarvikkeiden osalta Luonnonvarakeskuksen kehittämän laskentaohjeen myötä.

tölaskentamenetelmien kehityksessä ja vakiinnuttamisessa edetä määrätietoisesti niin kansallisesti kuin EU:ssakin. Tätä koskevat tarkemmat suositukset löytyvät tämän dokumentin ilmastotoimia koskevasta osiosta.

- Fossiilisten polttoaineiden päästöperustaista ohjausta on vahvistettava loogisena kokonaisuutena, jossa polttoaineen valmistevero, jakeluvelvoite, ajoneuvovero ja EU:n uusi päästökauppajärjestelmä tukevat toisiaan. Tulevan hallituksen tulee huolehtia, että kaikki neljä mekanismia ohjaavat riittävän tehokkaasti samaan suuntaan, jotta liikenteen päästövähennystavoitteet voidaan saavuttaa. Valmisteveron ja jakeluvelvoitteen tasoja ei tule alentaa uuden päästökaupan vaikutusten kompensoimiseksi.
- Lisääntyvä päästöhinnoittelu lisää väistämättä myös heikoimmassa asemassa olevien maksutaakkaa ja voi ilman kompensointitoimia johtaa kohtuuttomiin tilanteisiin ja heikentää ilmastopolitiikan hyväksyttävyyttä. Päästöhinnoittelutoimia ei kuitenkaan tule jättää tämän vuoksi tekemättä. Sen sijaan päästöhinnoittelua tulee aina täydentää sellaisilla kompensointitoimilla, joilla estetään heikoimmassa asemassa olevien aseman heikkeneminen entisestään päästöohjausvaikutusta menettämättä. Päästöhinnoittelun tuottoon sidottu hiiliosinkojärjestelmä näyttäytyy tähän hyvänä keinona[30]. Tulevan hallituksen tulee käynnistää selvitys hiiliosinkojärjestelmän käyttöönotosta ja käytännön toteutuksesta.
- EU:n ilmastotoimien sosiaalirahaston myötä Suomi on joutunut selvittämään ja joutuu myöhemmin ottamaan käyttöön keinoja uuden päästökauppajärjestelmän negatiivisten sosiaalisten vaikutusten lievittämiseksi. Tällaista toimintaa tulee jatkaa ja kehittää EU-rahaston rajausta laajemmin. Ilmastopolitiikan sosiaalisten vaikutusten (kuten esimerkiksi liikenne- ja energiaköyhyys) seuranta tulee ottaa mukaan säännölliseksi osaksi vuosittaista ilmastovuosikertomusta.

2.7 Taloudellisten tietojen läpinäkyvyyttä lisättävä

Taloudellisten tietojen läpinäkyvyyttä on vahvistettu EU:ssa viime vuosina muun muassa velvoittamalla kaikista suurimmat yritykset raportoimaan tiettyjä veronmaksua ja toiminnan laajuutta kuvaavia tietoja jäsenmaakohtaisesti. Tähän niin kutsuttuun pCBCR-sääntelyyn jäi kuitenkin useita puutteita, ja myös monien muiden verotuksellisten ja taloudellisten tietojen julkisuudessa on paljon parantamisen varaa.

30 Finnwatch. (2023). Päästöhinnoittelusta oikeudenmukaista hiiliosingon avulla. Taustamuistio. https://finnwatch.org/images/pdf/Hiiliosinkoa_koskeva_taustamuistio_paattajille.pdf

- Julkista maakohtaista veroraportointia koskevan direktiivin uudelleenarviointi on direktiivissä aikataulutettu vuoden 2027 alkupuoliskolle. Uuden hallituksen tulee tähdätä siihen, että jos uudelleenarviointi toteutuu tämän mukaisesti, se myös johtaa läpinäkyvyyttä edistäviin korjaustoimiin. Tässä yhteydessä raportointivelvoitteen maantieteellistä kattavuutta tulee laajentaa, kokorajoja laskea ja raportoitavien tietojen sisältöä laajentaa. Lisäksi raportoinnin lykkäysmahdollisuudesta tulee luopua.[31] Myös kansalliset vuoteen 2024 asti voimassa olleet valtion enemmistöomisteisia yhtiöitä koskeneet raportointivelvoitteet tulee palauttaa käyttöön.
- Yritysten omistustietojen avoimuuden puutteet vaikeuttavat muun muassa veronkierron, rahanpesun ja sanktioiden kiertämisen paljastamiseen tähtäävää tutkimusta. Oikeutetun edun omaaville journalisteille, tutkijoille ja kansalaisjärjestöille tulee taata vapaa ja maksuton pääsy kaikkiin edunsaajarekisterin tietoihin. Lisäksi tulevalla hallituskaudella tulee selvittää, onko edunsaajarekisterin nykyistä laajemmasta yleisöjulkisuudesta mahdollista säätää muualla lainsäädännössä[32]. EU:ssa Suomen tulee ajaa rahanpesuasetukseen kirjatun 25 prosentin omistusrajan laskemista 10 prosenttiin, sillä nykyinen raja on tarpeettoman korkea ja sen kiertäminen on verrattain helppoa esimerkiksi perheen sisäisten omistusjärjestelyjen avulla.
- Hallintarekisteröityjen osakeomistusten läpinäkyvyyden puute mahdollistaa monenlaisia väärinkäytöksiä. Hallintarekisteröidyt osakeomistukset tulee saattaa yleisöjulkisiksi esimerkiksi arvopaperikeskuksen yhteyteen perustettavien julkisten hallintarekisteriluetteloiden avulla.
- Tuloverotietojen julkisuuden rajautuminen valtionverotuksessa veronalaisiin ansio- ja pääomatuloihin heikentää julkisten verotietojen laatua ja oikeellisuutta. Julkisten verotietojen informaatioarvon parantamiseksi myös verovapaat tulot tulee säätää julkisiksi.
- Suomessa verotusta koskevien tuomioistuinratkaisujen julkisuus on monia muita EU-maita rajatumpaa, mikä voi laskea verovelvollisten kynnystä ryhtyä aggressiivisiin verojärjestelyihin. Tilanne tulisi korjata säätämällä verotukseen liittyvät tuomioistuin-

31 Tarkemmat suositukset julkista maakohtaista veroraportointia koskevan direktiivin korjaamiseksi: Finnwatch. (2024). Veropohjan aukot – Finnwatchin suositukset veropohjan tiivistämiseksi ja verojärjestelmän läpinäkyvyyden parantamiseksi, s. 103–108. https://finnwatch.org/images/reports_pdf/Veropohjan_aukot.pdf

32 EUT katsoi 22.11.2022 antamassa ratkaisussaan, ettei edunsaajarekisterin rajoittamattomaton yleisöjulkisuus ollut sen henkilötietosuojaan liittyvät ristiriidat huomioiden välttämätön ja oikeasuhtainen toimi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseksi. EUT piti tällä perusteella 5. rahanpesudirektiivin vaatimusta rajoittamattomasta yleisöjulkisuudesta pätemättömänä. Edunsaajarekisteritietojen yleisöjulkisuus palvelisi kuitenkin monia muitakin tavoitteita, kuten veronkierron, korruption ja sanktioiden kiertämisen ennaltaehkäisyä ja paljastamista, joten yleisöjulkisuuden hyötyjä ja tarpeellisuutta tulisi arvioida EUT:in ratkaisua laajemmin.

ratkaisut julkisiksi ja edellyttämällä, että ratkaisut julkaistaan kokonaisuudessaan sähköisesti.

- Verolainsäädännön kehittämisen kannalta on tärkeää, että erilaisista aggressiivisen verosuunnittelun ja verovälttelyn ilmiöstä saadaan luotettavaa tutkimustietoa. Näihin teemoihin keskittyvälle tutkimukselle tulee osoittaa pysyvä rahoitus.

Lisätietoja

Veroasiantuntija Saara Hietanen
044 240 8500
saara.hietanen@finnwatch.org

Ilmastoasiantuntija Lasse Leipola
044 491 9401
lasse.leipola@finnwatch.org

ILMASTOTEKOJA
NYT NYT NYT

3 YRITYSTOIMINNAN ILMASTOVAIKUTUKSET

SUURI OSA ILMASTOA KUUMENTAVISTA PÄÄSTÖISTÄ SYNTYY YRITYSTOIMINNASSA. Suomen tulee edistää sekä kansallisella tasolla että EU:ssa ilmastopolitiikkaa, joka tukee yritysten liiketoimintamallien muuttamista ilmaston kannalta kestäviksi. Ilmastotoimia tulee tehdä ilmastotieteen ja Pariisin ilmastosopimuksen edellyttämässä aikataulussa siten, että lämpeneminen saadaan rajoitettua noin puoleentoista asteeseen. Osana tätä kokonaisuutta Suomen tulee huolehtia, että kansalliset ja EU-tason ilmastotavoitteet ja niiden mukaiset toimet antavat yrityksille selvän viestin siitä, että vähähiilisyys on tulevaisuuden liiketoiminnan ehdoton edellytys. Siirtymää tulee vauhdittaa myös politiikkatoimilla, jotka ohjaavat kansalaisten kulutuskäyttäytymistä kohti ilmastokestäviä valintoja. Ilmastopolitiikassa on huomioitava oikeudenmukaisen siirtymän periaatteet[33].

3.1 Kansallisten ja EU-tason ilmastotavoitteiden ja -toimien ohjattava yritysten siirtymää

Ilmastotavoitteet on kirjattu sekä Suomessa että EU:ssa lakiin. Suomen ilmastolain keskeinen tavoite on hiilineutraaliuden saavuttaminen vuoteen 2035 mennessä. Tästä tavoitteesta tulee pitää kiinni ja sen saavuttaminen tulee varmistaa riittävin lisätoimin. Tulevan hallituksen on varmistettava, että EU:n ilmastopolitiikassa edistetään tieteenmukaisia tavoitteita ja toimia, jotka tukeva Suomen kansallista ilmastopolitiikkaa.

33 Oikeudenmukaisen ekologisen siirtymän periaatteet: https://finnwatch.org/fi/teemat/oikeudenmukaisen-ekologisen-siirtymaen-periaatteet

- Suurimmat yritykset tulee velvoittaa laatimaan ja toimeenpanemaan ilmastoa koskevat siirtymäsuunnitelmat, joilla varmistetaan, että yrityksen liiketoiminta on yhteensopivaa kansallisen ja EU-tason sekä Pariisin sopimuksen puolentoista asteen tavoitteen kanssa. Monet vastuulliset yritykset ovat suunnitelmia jo tehneet[34] ja lakisääteisyydellä saataisiin varmistettua, että kaikki yritykset toimivat samoin[35].
- Suomen tulee puolustaa EU:n päästökauppajärjestelmän asemaa ilmastopolitiikan keskeisenä työkaluna. Tahtia, jolla vuosittain saataville tulevien päästöoikeuksien määrää vähennetään (LRF-kerroin), ei tule hidastaa[36]. Pitkällä aikavälillä (2040-luvulta lähtien) uusien päästöoikeuksien tulee perustua ainoastaan vastaavaan määrään järjestelmän kautta rahoitettavia pysyviä poistoja[37]. On myös tärkeää varmistaa, että päästöoikeuksien ilmaisjako ajetaan alas 2035 mennessä, ohjaavaa vaikutusta ei vaaranneta avaamalla päästökauppaa kansainvälisille hiilikrediiiteille eikä markkinavakausvarantoa muuteta tavalla, joka kasvattaa päästöjä. Lentoliikenteen osalta päästökauppaa tulee kehittää siten, että mukaan otetaan sekä EU:n ulkopuolelle suuntautuvat ja ulkopuolelta saapuvat lennot sekä lentämisen pelkkiä kasvihuonekaasupäästöjä suurempi ilmastovaikutus[38].
- Maatalouden päästöjen vähentämisessä tulee asettaa tavoite muuttaa ruokajärjestelmän arvoketjut aiempaa kestävimmiksi vähentämällä suuripäästöisten raaka-aineiden tuotantoa ja kulutusta. Tavoitetta tulee edistää hallituskaudella sekä EU-vaikuttamisen (esim. maataloustukien suuntaaminen tulevalla CAP-kaudella) että kansallisin (esim.

34 Finnwatchin selvityksessä kaikki Suomen kymmenen suurinta yritystä raportoivat keväällä 2025 jonkinlaisesta siirtymäsuunnitelmasta. Ks. Finnwatch. (2025). Uusia näkymiä vastuullisuuteen. Raportti. https://finnwatch.org/fi/julkaisut/uusia-naekymiae-vastuullisuuteen

35 Lakisääteinen velvoite laatia ja toimeenpanna ilmastosiirtymäsuunnitelmat oli mukana EU:n alkuperäisessä yritysvastuudirektiivissä, mutta se poistettiin osana niin sanottua Omnibus I -esitystä.

36 Nykyisellä tahdilla uusien päästöoikeuksien jako päättyisi vuonna 2039, mutta komissio on esittänyt, että sitä voitaisiin jatkaa vielä 2040-luvulla. Ks. Euroopan komissio. (17.7.2026). Commission boosts Europe's competitiveness, decarbonisation and independence with Electrification Action Plan and ETS review. Tiedote. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_26_1596

37 Ks. esim. Ilmastopaneeli. (2026). Suomi ja Euroopan Unionin ilmastopolitiikka 2030-luvulla. Raportti. https://doi.org/10.31885/9789527457375

38 Niin sanotut hiilidioksidiin liittymättömät vaikutukset (engl. *non-CO2 impacts*) vaihtelevat erilaisten tekijöiden perusteella, mutta yleisesti ottaen vaikutusta pidetään vähintään samansuuruisena kuin suorien päästöjen vaikutusta. Ks. esim. Klöwer, M., Allen, M.R., Lee, D.S. et al. (2021). Quantifying aviation's contribution to global warming. Environmental Research Letters 16, 10. https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/ac286e; Lee, D.S., Fahey, D.W., Skowron, A. et al. (2021). The contribution of global aviation to anthropogenic climate forcing for 2000 to 2018. Atmospheric Environment 244. https://doi.org/10.1016/j.atmosenv.2020.117834

toimenpideohjelma kasvipohjaisten elintarvikkeiden tuotannon ja viennin kasvattamiseksi[39]) toimin.

- Hallituskaudella päivitettävän maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman yhteydessä on päätettävä keinoista, jotka ohjaavat metsien käyttöä siten, että maankäyttösektori palautuu nieluksi, joka on riittävän suuri kansallisen ilmastolain hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi. Nämä toimenpiteet tukevat samalla myös Suomen EU-tavoitteiden saavuttamista. Maankäyttösektorin ilmastovaikutusten hinnoittelusta tulee teettää kansallinen selvitys[40].
- Kansainvälisiä hiilikrediittejä ei tule käyttää EU-tason, kansallisten tai yritysten päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen vaan hyvittämään haitallisia vaikutuksia, joita aiheutuu niistä päästöistä, joita syntyy ennen hiilineutraaliuden (valtio) tai nettonollan (yritykset) saavuttamista, sekä niitä vähäisiä jäännöspäästöjä, joiden välttäminen ei hiilineutraaliudessa tai nettonollassa ole mahdollista. Suomen tulee suhtautua kielteisesti myös siihen, että hiilimarkkinoiden ja päästökaupan välille tehdään kytkentä ennen kuin hiilimarkkinoiden toiminta on saatu korjattua laadukkaaksi. Hiilimarkkinoiden tehokkaan toiminnan varmistamiseksi Suomen tulee johdonmukaisesti edistää sekä kansallisessa politiikassa että EU:ssa ja YK:ssa sitä, että hiilimarkkinoiden kehitystä ohjataan (esimerkiksi YK:n Artikla 6 -markkinoiden, EU:n CRCF-järjestelmän tai kansallisesti jakeluvelvoitteen joustomekanismin osalta) kohti parempaa laatua.
- Mikäli tulevalla hallituskaudella tehdään toimialakohtaisten vähähiilisyystiekarttojen päivitys, työtä tulee ohjeistaa siten, että tiekartoissa edellytetään myös arvoketjupäästöjen (scope 3 -päästöt) uskottavaa ja tieteenmukaista vähentämistä. Eri toimialojen tiekarttojen yhteensopivuutta tulee vahvistaa edellyttämällä keskinäistä koordinaatiota. Lisäksi toimialoja tulee kannustaa päästöraportoinnin kehittämiseen, jotta toimenpiteillä saavutetuista päästövähennyksistä saadaan tietoa.

39 Tanskassa julkaistiin kansallinen toimenpideohjelma kasvipohjaisen ruoan edistämiseksi vuonna 2023. Ks. https://en.fvm.dk/news-and-contact/focus-on/action-plan-on-plant-based-foods

40 Selvityksessä tulee tarkastella esimerkiksi Tanskan mallin käyttökelpoisuutta Suomessa. Ks. https://mgtp.dk/groent-danmark/english-a-greener-denmark/about-the-agreements-on-a-green-denmark

3.2 Kulutuksen päästöjen vähentäminen vahvemmin osaksi ilmastopolitiikkaa

Suuri osa Suomen päästöistä kytkeytyy tavalla tai toisella kulutuskysyntään, jonka volyymilla ja rakenteella on keskeinen vaikutus yritystoimintaan ja sen päästöihin. Kulutusta ohjaavilla toimilla voitaisiin edistää ja tukea päästövähennyksiä siellä, missä päästövähennysten edistäminen on ollut muuten vaikeaa. Esimerkiksi maatalouden päästöjä ei ole saatu juurikaan vähennettyä. Edistämällä kulutuskysynnän murrosta kohti vähäpäästöisten raaka-aineiden käyttöä saataisiin ohjattua myös alkutuotantoa kohti vähäpäästöisyyttä.

- Kulutuksen päästöjen vähentämiselle tulee asettaa kansallinen, tieteeseen perustuva tavoite, jonka etenemistä seurataan vuosittain ilmastovuosikertomuksessa. Tulevalla hallituskaudella tulee valmistella toimenpideohjelma, jossa tunnistetaan ja valmistellaan tärkeimmät toimet kulutusperäisten päästöjen vähentämiseksi.
- Kulutustuotteiden hiilijalanjälkien käyttöä tulee edistää. EU:n laajuisen PEF-järjestelmän käyttöönottoa tulee edistää sekä kansallisin toimin että EU:ssa vaikuttamalla. Tavoitteena tulee olla, että yrityksillä on riittävät kannustimet selvittää tuotteidensa ilmastovaikutuksia ja kertoa niistä kuluttajille. Esimerkiksi julkisten hankintojen kriteereillä ja kansallisella informaatio-ohjauksella (muun muassa päästökerrointen saatavuus, laskenta- ja viestintäohjeistus) voitaisiin aktivoida muun muassa elintarviketeollisuutta edistämään tuoteryhmäkohtaisten laskentaohjeiden kehitystyötä ja käyttöönottoa[41]. Hallituskaudella tulee toteuttaa pilottihanke, jossa tuotekohtaisten päästöjen laskentaa ja viestintää pilotoidaan hyödyntämällä Luonnonvarakeskuksen elintarvikealalle kehittämää ohjeistusta tuotepäästöjen laskentaan ja niistä viestimiseen. Pilotti voisi kohdistua jonkun suositun tuoteryhmän tuotteisiin kuten esimerkiksi valmisaterioihin, joiden valmistajille voitaisiin tarjota tukea perusteelliseen päästölaskentaan ja tuloksista viestimiseen.
- EU-tasolla tuotekohtaista päästölaskentaa tulee edistää vaikuttamalla siihen, että hiilijalanjälkeä edellytetään pakollisena tietona niin sanotuissa ekosuunnitteluvaatimuksissa ja digitaalisissa tuotepasseissa[42].

41 Ks. Luonnonvarakeskuksen politiikkasuositus vuodelta 2025: https://jukuri.luke.fi/server/api/core/bitstreams/9c08560b-66ea-4104-bf86-233d3fa773a7/content

42 Ks. Euroopan komissio. (n.d.). Implementing the Ecodesign for Sustainable Products Regulation. Verkkosivu. https://green-forum.ec.europa.eu/implementing-ecodesign-sustainable-products-regulation_en

- Suomessa on pitkään rajoitettu terveydelle haitallisten tuotteiden kuten alkoholin tai tupakan mainontaa. Tulevalla hallituskaudella tulee valmistella malli, jolla voidaan tarkkarajaisesti kieltää erityisen suuripäästöisten kuluttajatuotteiden ja -palveluiden mainonta. Esimerkiksi Ranskassa on jo kielletty fossiilisten polttoaineiden mainonta[43] ja ultrapikamuodin mainontaa ollaan kieltämässä[44]. Britanniassa on puolestaan rajoitettu pikaruoan[45] ja Amsterdamissa lihan mainostamista[46].

3.3 Ultrapikamuodin haittoihin puututtava päättäväisesti

Ultrapikamuoti on pikamuodin äärimmäinen muoto, jossa algoritmit tarjoavat kuluttajille jatkuvalla syötöllä uusia, usein vain muutamia euroja maksavia tuotteita, joita myydään verkkoalustoilla ja markkinoidaan intensiivisesti. Ultrapikamuoti vie vaate- ja tekstiilialan ilmastopäästöjä väärään suuntaan[47]. Äärimmilleen minimoidut kustannukset ja tehtaiden tarve reagoida nopeasti kysynnän muutoksiin altistavat alan arvoketjujen työntekijät heikoille työoloille. Siten ultrapikamuotiin voi liittyä myös suurempia ihmisoikeusriskejä kuin muuhun vaatetuotantoon. Alla esitettyjä toimenpiteitä on käsitelty laajemmin Finnwatchin toukokuussa 2026 julkaisemassa Vastuuton vaateralli kuriin -raportissa[48].

- Tuottajavastuun laajentuessa EU-direktiivin mukaisesti vaatteisiin tulee kansallisesti varmistaa, että tuottajamaksuissa huomioidaan täysimääräisesti ja jätedirektiivin mahdollistamalla tavalla sekä pikamuodin että ultrapikamuodin aiheuttama kuormitus kierrätys- ja jätteenhuoltojärjestelmille. Tämä voidaan tehdä määrittelemällä esimerkiksi ekosuunnitteluasetuksen mukaisia kriteerejä hyödyntäen korkeimmat maksut heikkolaatuisimmille tuotteille.

43 Euronews. (24.8.2022). France becomes first European country to ban fossil fuel ads - but does the new law go far enough?. https://www.euronews.com/green/2022/08/24/france-becomes-first-european-country-to-ban-fossil-fuel-ads-but-does-the-new-law-go-far-e

44 Le Monde. (29.6.2026). French parliament passes law to curb rise of fast fashion. Verkkouutinen. https://www.lemonde.fr/en/france/article/2026/06/29/french-parliament-passes-law-to-curb-rise-of-fast-fashion_6754983_7.html

45 Ks. Department of Health and Social Care. (5.1.2026). Landmark junk food ad ban to protect kids' health. Tiedote. https://www.gov.uk/government/news/landmark-junk-food-ad-ban-to-protect-kids-health

46 Ks. BBC. (4.5.2026). Amsterdam bans public adverts for meat and fossil fuels. Verkkoartikkeli. https://www.bbc.com/news/articles/c9wejdekpwyo

47 Siinä missä monilla muilla toimialoilla ja tekstiilialan edistyksellisimmissä yrityksissä päästöt on saatu laskuun, nostaa ultrapikamuodin kasvu koko toimialan päästöjä. On arvioitu, että vaateteollisuuden tuotannon hiilidioksidipäästöt olivat melko tasaiset vuosina 2019–2022, mutta kääntyivät sen jälkeen nousuun, mitä selittää erityisesti ultrapikamuodissa suositun polyesterin käytön lisääntyminen.

48 Finnwatch. (2026). Vastuuton vaateralli kuriin. Raportti. https://finnwatch.org/fi/julkaisut/vastuuton-vaateralli-kuriin

- Suomessa tulee asettaa verkkokauppa-alustoille velvollisuus kantaa tuottajavastuumaksut siinä tapauksessa, etteivät alustoilla toimivat etämyyjät ole hoitaneet tuottajavastuuvelvoitteitaan itse.
- Suomen tulee uudistaa EU:n ulkopuolelta tuleviin verkkokauppatilauksiin kohdistuva kansallinen markkinavalvonta vastaamaan paremmin lisääntyneen etämyynnin aiheuttamia haasteita. Suoritetaan hallituskaudella kansallisesti kohdennettua tehovalvontaa (muun muassa koeostot) ja lisätään tullin itsenäistä toimivaltaa puuttua yksittäisten kuluttajien tilauksiin. Edistetään EU-tasolla verkkokaupan alustojen vastuiden määrittelyä siten, että ne ovat vastuussa alustalla toimivien myyjien myymien tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta. Vahvistetaan komission toimivaltaa siten, että se voi suorittaa selvityksiä ja asettaa sanktioita esimerkiksi markkinavalvonta- ja kuluttajansuojakysymyksissä.
- EU:n ekosuunnitteluvaatimusten laajentuessa vaatteisiin tulee Suomen ajaa minimivaatimuksia vaatteiden tekniselle laadulle. Lisäksi tulee varmistaa, että näissä vaatimuksissa edellytetään tietoa tuotteen hiilijalanjäljestä. Tämä tieto tuotteen ilmastovaikutuksesta tulee tuoda kuluttajien saataville niin sanotussa digitaalisessa tuotepassissa, jotka otetaan vaatteille käyttöön lähivuosina EU:ssa.
- Muissa EU-maissa suunniteltujen tai käyttöönotettujen ultrapikamuodin haittoja rajoittavien toimien vaikuttavuutta tulee seurata. Hallituskauden aikana tulee esimerkiksi kieltää Ruotsin ja Tanskan mallin mukaisesti PFAS-yhdisteet vaatteissa[49] ja valmistautua seuraamaan Ranskaa ultrapikamuodin mainoskiellossa.
- Vähennetään vaatteiden ylikulutusta Euroopan unionissa korottamalla vaatteiden tullimaksuja sekä ottamalla ne hiilitullien piiriin.

49 Le Monde. (23.7.2026). Sweden plans to ban 'forever chemicals' in clothing. Verkkouutinen. https://www.lemonde.fr/en/environment/article/2026/07/23/sweden-plans-to-ban-forever-chemicals-in-clothing_6755758_114.html; TÜV SÜD. (2025). Denmark: Publishes PFAS ban in clothing and footwear. Verkkosivu. Haettu 10.2.2026 osoitteesta: https://www.tuvsud.com/en/knowledge-hub/technical-updates/consumer-products-and-retail-essentials/denmark-publishes-pfas-ban-in-clothing-and-footwear

3.4 Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää uusia politiikkatoimia

Suomen ilmasto on lämmennyt viime vuosikymmeninä nopeammin kuin maapallolla keskimäärin ja se vaikuttaa merkittävällä tavalla myös luonnon monimuotoisuuteen. Yhteisvaikutuksessa muiden tekijöiden, erityisesti luonnonvarojen käyttöön liittyvän yritystoiminnan, kanssa ilmastonmuutos vaikeuttaa eliöiden elämää niiden elinympäristössä. Ilmastotoimien ohella politiikan tulee ohjata johdonmukaisesti ja kattavasti suojelemaan ympäristöä. Finnwatch on mukana Luontoarteet turvaan -kampanjassa.[50]

- Suomessa tulee säätää luontolaki. Lakiin on kirjattava sitovat, kansainvälisten sitoumusten mukaiset tavoitteet, joilla luonnon monimuotoisuuden hupeneminen ja lajikato pysäytetään vuoteen 2030 mennessä ja Suomi kääntää suunnan luonnon elpymiseen vuoteen 2035 mennessä. Luontolain tavoitteiden toteuttamiseksi tulee luoda myös selkeä suunnittelu- ja seurantajärjestelmä. Lisäksi on otettava käyttöön velvoittava ekologinen kompensaatio.
- Valtion omistamat vanhat tai muuten suojelullisesti arvokkaat metsät tulee saattaa pysyvän suojelun piiriin kertaluontoisella suojelupäätöksellä. Talouskäyttöön jäävissä valtion metsissä tulee lisätä jatkuvapeitteistä metsänhoitoa ja varmistaa, että niitä koskeva tulostavoite on tasapainossa ekologisen kestävyyden kanssa.
- Metsien suojeluohjelma Metson riittävä rahoitus tulee turvata ja kehittää sen rinnalle myös uusia rahoitusmekanismeja.
- Vesistönsuojelua tulee vahvistaa kieltämällä uudet metsäojitukset turvemailla ja asettamalla kunnostusojitukset luvanvaraiseksi. Kasvatetaan vesistöjä turvaavia suojavyöhykevaatimuksia maa- ja metsätaloudessa.
- Metsien käyttöä ohjaavaa lainsäädäntöä uudistamalla tulee varmistaa, että maankäyttösektorin ilmastovaikutus tukee ilmastolakiin vuodelle 2035 kirjatun hiilineutraaliustavoitteen saavuttamista. Metsälakiin tulee palauttaa hakkuiden ikä- ja läpimittakriteerit, jotka järeyttävät puustoa, parantavat hiilinielua ja pidentävät kiertoaikoja. Lisäksi tulee ottaa käyttöön riittävän suuri maankäytön muutosmaksu ja kehittää viljelijöille taloudellisia kannustimia turvemaiden vettämiseen.
- Metsäsektorin oikeudenmukaista siirtymää tulee edistää aktiivisella ja johdonmukaisella teollisuuspolitiikalla, joka perustuu tutkitun tiedon mukaisiin hakkuisiin, tähtää

50 Lisätietoa sivulla https://luontoaarteet.fi/

korkeampaan jalostusasteeseen ja pitkäikäisiin tuotteisiin sekä tukee työpaikkojen säilymistä ja uusien luomista. Metsänomistajien tulopohjaa tulee monipuolistaa muun muassa kehittämällä positiiviseen ilmasto- tai luontovaikutukseen perustuvia mekanismeja.

Lisätietoja

Ilmastoasiantuntija Lasse Leipola
044 491 9401
lasse.leipola@finnwatch.org

Finnwatch ry
Lintulahdenkatu 10
00500 Helsinki
info@finnwatch.org
www.finnwatch.org